

Mateusz Kubicki

WPŁYW MODERNIZACJI FLOTY PPIUR „KOGA” W HELU NA REALNE WYNIKI POŁOWOWE PRZEDSIĘBIORSTWA W LATACH 1974–1992

STRESZCZENIE

Celem artykułu jest prezentacja wpływu procesu modernizacyjnego Przedsiębiorstwa Połowów i Usług Rybackich „Koga” w Helu na realne wyniki połowowe przedsiębiorstwa w latach 1974-1992. W pierwszej części artykułu omówiono łączne wyniki połowowe wszystkich pięciu bałtyckich przedsiębiorstw połowowych. Widoczna tam tendencja do ograniczenia łącznej ilości pozyskanego na Morzu Bałtyckim w omawianym okresie surowca odzwierciedla się także w wynikach „Kogi”. W drugiej części artykułu zaprezentowano łączną wielkość floty helskiego przedsiębiorstwa na przestrzeni lat 1974–1992 wraz z udziałem poszczególnych jednostek w całości floty. W trzeciej części przedstawiono łączne wyniki połowowe uzyskane przez PPIUR „Koga” w omawianym okresie oraz wydajność połowów w tonach przypadającą na pojedynczego rybaka.

Słowa kluczowe: flota kutrowa, przedsiębiorstwo połowowe, rybołówstwo

Wstęp

Dnia 1 kwietnia 1959 r. powołano do życia w Helu Przedsiębiorstwo Połowów i Usług Rybackich (PPIUR) „Koga”¹. W początkowej fazie swojego istnienia przedsiębiorstwo, tak jak i cała polska flota kutrowa na Morzu Bałtyckim, korzystało

¹ Powołane do życia w 1946 r. Towarzystwo dla Połowów Morskich i Handlu Zagranicznego „Arka” z siedzibą w Gdyni posiadało swój oddział także w Helu. W 1959 r. został on wyodrębniony i przekształcony w PPIUR „Koga”. Z. Sójka, Z. Kasprzyk, *Polska polityka morska*, Wydawnictwo Morskie, Gdańsk 1986, s. 73.

wyłącznie z jednostek łowiących metodą burtową. Mimo ogromnych trudności polska flota stopniowo powiększała zasięg swojego działania. Wraz z upływem lat przedsiębiorstwa bałtyckie, w tym także „Koga”, modernizowały swoje floty, co oznaczało stopniową rezygnację z pozbawionych automatyzacji metod pozyskiwania surowca, charakterystycznych dla lat 60. XX w., i wprowadzenie niemal pełnej automatyzacji pod koniec lat 80. Proces zastąpienia wysłużonych kutrów przez nowe miał odzwierciedlenie w wynikach połowowych zaledwie na przestrzeni lat 1974–1984, kiedy to faktycznie nowoczesna flota pozwalała na uzyskiwanie lepszych rezultatów. Po 1985 r. pogarszający się stan polskiej gospodarki skutecznie niwelował wszelkie próby modernizacji floty bałtyckiej eksploatowanej przez państwowe przedsiębiorstwa.

1. Łączne wyniki połowowe pięciu bałtyckich państwowych przedsiębiorstw połowowych w latach 1974–1992

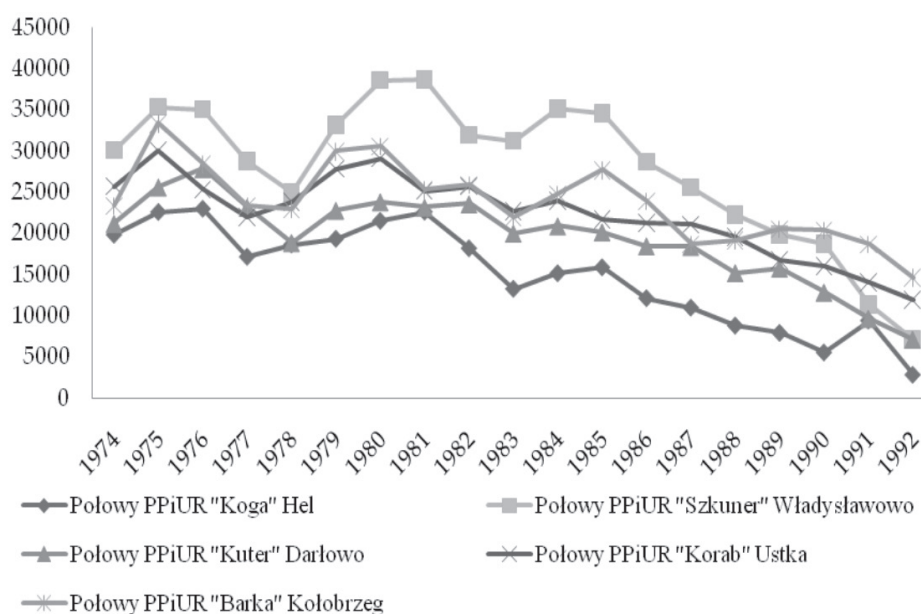
W omawianym okresie na Morzu Bałtyckim funkcjonowało łącznie pięć dużych przedsiębiorstw połowowych. Były to: PPiUR „Koga” w Helu, PPiUR „Szkuener” we Władysławowie, PPiUR „Kuter” w Darłowie, PPiUR „Korab” w Ustce oraz PPiUR „Barka” w Kołobrzegu. Dla polskiej gospodarki rybnej stanowiły one jedno ze źródeł pozyskiwania surowca rybnego. Dodatkowo w omawianym okresie połowy na Bałtyku prowadziły spółdzielnie pracy rybołówstwa morskiego oraz rybacy indywidualni, jednak wkład tych podmiotów w całość połowów był o wiele mniejszy niż przedsiębiorstw państwowych².

Z danych prezentowanych na rysunku 1 wynika, że łączne połowy pięciu państwowych przedsiębiorstw cechowały się w omawianym okresie dużą zmiennością. Posiadająca najmniejszy potencjał połowowy i przetwórczy „Koga” w latach 1974–1992 osiągała najniższe realne wyniki połowowe. Podstawowym czynnikiem odróżniającym helskie przedsiębiorstwo od pozostałych był bardzo niski udział trawlerów rufowych w całości floty, co bezpośrednio wiązało się z osiąganymi przez „Kogę” wynikami³.

W latach 1974–1992 wyniki pięciu przedsiębiorstw, mimo realnych różnic w rzeczywistej ilości pozyskanego surowca, cechowały się podobną tendencją. Do pierwszej zapaści wyników połowowych doszło na przestrzeni lat 1977–1978,

² W 1989 r. na Wybrzeżu istniały następujące spółdzielnie rybackie: „Imienia Mikołaja Kopernika” Frombork, „Zalew” Tolkmicko, „Żagiel” Stegna, „Jedność Rybacka” Gdańsk, „Gryf” Władysławowo, „Rybmor” Łeba, „Łosoś” Ustka, „Ławica” Darłowo, „Bałtyk” Kołobrzeg, „Rega” Mrzeżyno, „Belona” Dziwnów oraz „Certa” Szczecin. *Gospodarka rybna w latach 1986–1989*, red. J. Grzenia, M. Gustowska, T. Jasińska i in., Wydawnictwo Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1991, s. 48; Z. Sójka, Z. Kasprzyk, *Polska polityka...*, s. 73.

³ Trawler rufowy to jednostka, która wszelkie operacje połowowe, polegające na wydawaniu i wybieraniu sieci, wykonuje za pomocą pochylni znajdującej się na rufie jednostki. Głównym narzędziem połowowym kutrów omawianej klasy są włoki trałowe.

Rysunek 1. Wielkość połowów uzyskanych na Morzu Bałtyckim w latach 1974–1992 przez przedsiębiorstwa połowów i usług rybackich

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Gospodarka rybna w latach 1974–1993. Materiały do badań*, „Studia i Materiały”, Seria E, nr 40, 45, 47, 48, 49, 50, 52, 53, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1979–1996; *Morska Gospodarka Rybna PRL 1945–1985*, red. J. Grzenia, M. Gustowska, Z. Łaszczyńska i in., Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1989, s. 24.

kiedy przedsiębiorstwa bałtyckie pozyskiwały o wiele mniej surowca⁴. W okresie późniejszym widoczny był wzrost wyników połowowych, który trwał do 1981 r. W latach 1981–1983 połowy państwowych przedsiębiorstw ponownie uległy obniżeniu⁵. Na przestrzeni lat 1984 oraz 1985 realne wyniki połowowe wzrosły i ich poziom nie odbiegał znacząco od poprzednich szczytowych wartości. Okres między 1986 a 1992 r. cechował się wyraźnym spadkiem wydajności państwowych przedsiębiorstw, spośród których tylko PPIUR „Barka” w latach 1987–1990 zanotowała realny wzrost połowów⁶.

⁴ W omawianym okresie bałtyckie przedsiębiorstwa połowowo-przetwórcze uzyskały następujące łączne wyniki połowowe: w 1977 r. – 114 472 tony, w 1978 r. – 109 194 tony. *Gospodarka rybna w latach 1977–1979. Materiały do badań*, „Studia i Materiały”, Seria E, nr 45, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1984, s. 101.

⁵ W latach 1981–1983 państwowe przedsiębiorstwa połowowo-przetwórcze uzyskały następujące wyniki połowowe: w 1981 r. – 134 957 ton, w 1982 r. – 125 378 ton, w 1983 r. – 109 186 ton. Z. Sójka i Z. Kasprzyk w swojej pracy stwierdzają, że ogromny wpływ na wyniki połowowe w 1983 r. miały silne sztormy, które uniemożliwiały skuteczną realizację połowów. Z. Sójka, Z. Kasprzyk, *Polska polityka...*, s. 168; *Gospodarka rybna w latach 1981–1983. Materiały do badań*, red. P. Bykowski, H. Ganowiak, J. Krępa i in., „Studia i Materiały”, Seria E, nr 48, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1987, s. 315.

⁶ S. Szostak wskazuje na znaczny spadek wydajności biologicznej połowów dorsza na Morzu Bałtyckim. Dodatkowo czynnikiem ograniczającym połowy innych gatunków po 1990 r. była dobra cena skupu dorsza. S. Szostak, *Polskie rybołówstwo w latach 1990–1995. Materiały do badań*, „Studia i Materiały”, Seria E, nr 54, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1997, s. 13.

2. Liczba kutrów PPiUR „Koga” w latach 1974–1993, ze szczególnym uwzględnieniem procesu modernizacji floty przedsiębiorstwa

Istotnym aspektem w pozyskiwaniu zasobów Morza Bałtyckiego był stan państwowej floty kutrowej operującej na tym akwenie. Przeprowadzona na podstawie danych analiza pozwala wnioskować, że suma jednostek tworzących bałtycką flotę w latach 1974–1993 ulegała ustawicznemu zmniejszeniu⁷. Początkowo proces ten związany był ze zmianami jakościowymi we flocie, które polegały głównie na wprowadzaniu do służby nowych trawlerów rufowych⁸. Po 1990 r., wskutek zmian w strukturze polskiej gospodarki rybnej i rozpoczęcia wprowadzania zasad gospodarki wolnorynkowej, floty kutrowe uznano za najbardziej kosztochłonne, dlatego rozpoczęto proces prywatyzacji państwowego potencjału połowowego, który polegał na przekazywaniu kutrów rybakom indywidualnym⁹.

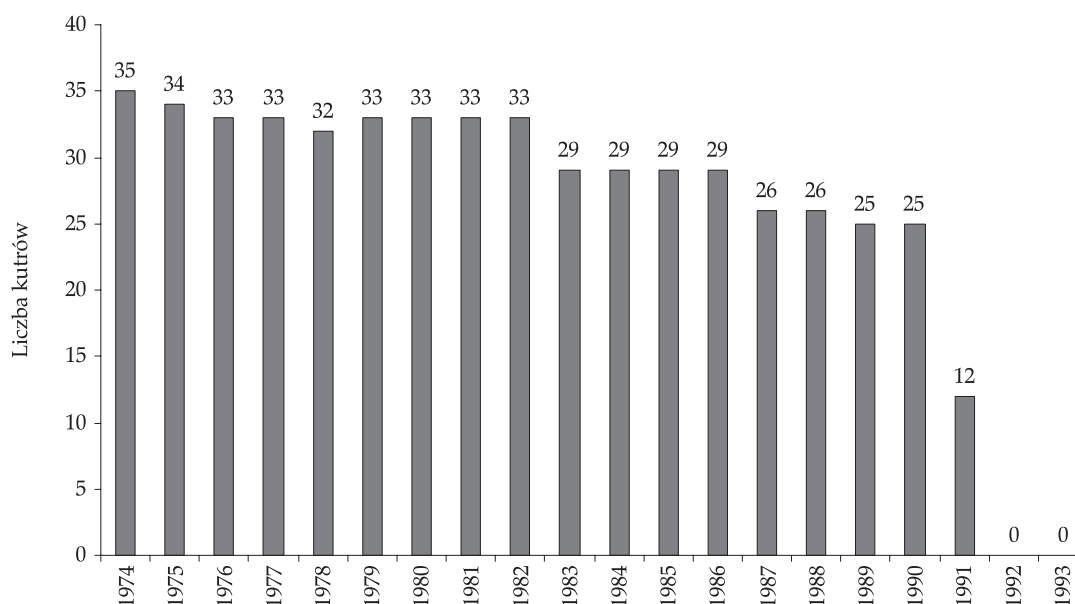
W wypadku floty należącej do PPiUR „Koga” mamy do czynienia z analogiczną sytuacją. Do 1974 r. przedsiębiorstwo użytkowało 34 kutry burtowe oraz zaledwie jeden eksperymentalny trawler rufowy. Mimo realizowanego na przestrzeni lat 1975–1979 procesu modernizacji potencjału połowowego „Kogi”, który polegał na wprowadzeniu do służby kutrów rufowych typu B-410, łączna wielkość floty przedsiębiorstwa do 1982 r. nie uległa wahaniom¹⁰. Znaczące zmiany w wielkości potencjału połowowego nastąpiły w 1983 r., kiedy flota „Kogi” składała się z 29 jednostek i stan ten utrzymywał się do 1986 r. W latach 1987–1990 liczba kutrów przedsiębiorstwa została zmniejszona o cztery jednostki, co było ściśle powiązane z wprowadzeniem do służby trawlerów rufowych typu B-280. Wskutek odejścia od gospodarki centralnie planowanej „Koga” w 1991 r. ograniczyła swój potencjał połowowy do zaledwie 12 najnowszych kutrów. W latach 1992–1993

⁷ Dobrym przykładem redukcji floty należącej do pięciu PPiUR był fakt, że w 1974 r. przedsiębiorstwa te posiadały łącznie 240 kutrów różnych typów. W 1993 r. stan ich posiadania wynosił łącznie 63 jednostki. *Gospodarka rybna w latach 1974–1976. Materiały do badań*, red. R. Maj, P. Bykowski, D. Dutkiewicz i in., „Studia i Materiały”, Seria E, nr 40, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1979, s. 118; *Gospodarka rybna w latach 1992–1994. Materiały do badań*, red. J. Grzenia, M. Gustowska, E. Kuzebski i in., „Studia i Materiały”, Seria E, nr 53, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1996, s. 31.

⁸ J. Lisiecki, *Założenia współczesnej polityki morskiej PRL i jej realizacja* [w:] *Polityka morska państwa w 40-lecie PRL*, Urząd Gospodarki Morskiej, Zarząd Okręgu Ligi Morskiej w Gdańsku, Gdańsk 1986, s. 24.

⁹ Proces ten był ściśle związany z planem prywatyzacji, który przewidywał likwidację pięciu państwowych bałtyckich przedsiębiorstw połowowych poprzez wyzbycie się majątku trwałego, w tym floty. Kutry miały być przekazane prywatnym podmiotom na zasadzie odpłatnego użytkowania lub sprzedaży. S. Szostak, *Polskie rybołówstwo...*, s. 7; Z. Polański, Z. Russek, *Propozycje i warunki przekształceń w polskiej gospodarce rybnej (projekt wstępny)*, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1990, s. 18–19, 39–40.

¹⁰ Dokument *Aktualny stan floty na dzień 31 XII 1973 r. i terminy ich kasacji* zakładał o wiele szybszy proces kasacji jednostek burtowych wchodzących w skład floty „Kogi”, ale ostatecznie założenia te do 1986 r. nie były realizowane. *Archiwum Firmowe Przedsiębiorstwa Połowów i Usług Rybackich „Koga” w Helu* (AF PPiUR „Koga”); R. Pawłowski, T. Rudecki, *Założenia techniczno-ekonomiczne na dostawy kutrów typu B-410 dla PPiUR „Koga” w latach 1976–1980*, Hel 1974, Załącznik nr 1, *Aktualny stan floty na dzień 31 XII 1973 r. i terminy ich kasacji*.

Rysunek 2. Wielkość floty kutrowej PPIUR „Koga” w Helu w latach 1974–1993

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Gospodarka rybna w latach 1974–1993. Materiały do badań*, „Studia i Materiały”, Seria E, nr 40, 45, 47, 48, 49, 50, 52, 53, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1979–1996.

w wyniku rozpoczęcia procesu prywatyzacji całość floty łowczej została przekazana na zasadzie leasingu lub sprzedaży w ręce rybaków indywidualnych¹¹.

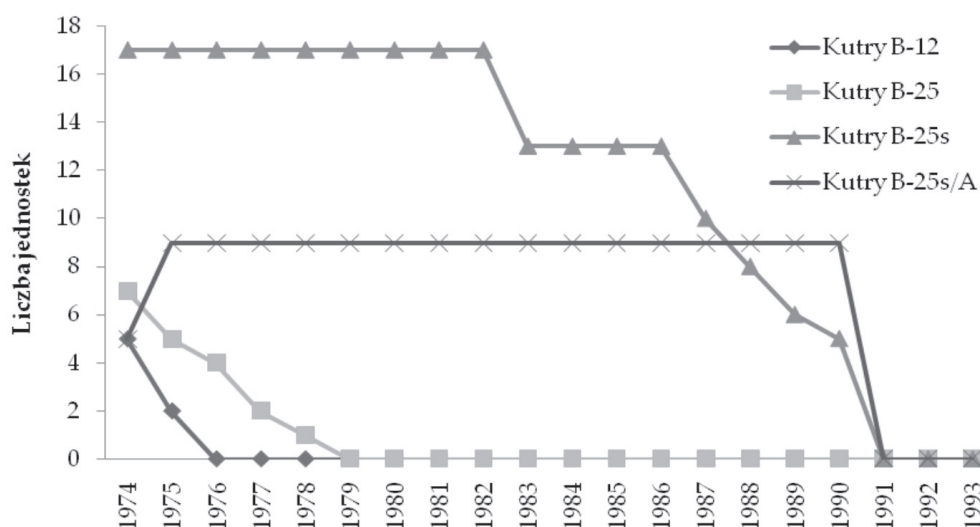
Zaprezentowane na rysunku 3 dane odnoszą się do udziału we flocie PPIUR „Koga” kutrów, które pozyskiwały surowiec, wydając włoki pelagiczne i sieci stawne metodą burtową¹². W latach 1974–1976 zrezygnowano z eksploatacji w ramach floty helskiego przedsiębiorstwa pięciu kompozytowych (stalowo-drewnianych) kutrów typu B-12¹³. Kolejnymi jednostkami, również konstrukcji kompozytowej, które zostały skasowane w latach 1974–1978, były kutry typu B-25¹⁴. Proces wycofywania stalowo-drewnianych burtowców był ściśle związa-

¹¹ S. Szostak, *Polskie rybołówstwo...*, s. 7–8.

¹² W wypadku kutrów burtowych do wydawania włoków trałowych wykorzystuje się windy trałowe umieszczone na śródokręciu jednostki. Sieci wydawane są przez burtę statku, a wszelkie prace manipulacyjne odbywają się wyłącznie na śródokręciu jednostki.

¹³ R. Leszczyński i W. Błady wskazują, że w skład floty PPIUR „Koga” łącznie wchodziły tylko trzy kutry typu B-12 (wprowadzone do służby w 1953 r. Hel 100 i Hel 101 oraz wprowadzony w 1954 r. Hel 102). Dodatkowo w ewidencji ujęto kuter Hel 122. R. Maj, P. Bykowski i D. Dutkiewicz wskazują, że w 1974 r. w skład floty „Kogi” wchodziło pięć kutrów typu B-12, w 1975 r. – dwie sztuki, a od października 1976 r. kutry tego typu nie były już eksploatowane. *Gospodarka rybna w latach 1974-1976...*, s. 118, 132, 203; R. Leszczyński, *Tragedie rybackiego morza*, t. 1, Akademia Morska w Gdyni, Fundacja Promocji Przemysłu Okrętowego i Gospodarki Morskiej, Gdynia–Gdańsk 2005, s. 20–21; W. Błady, *Polska flota rybacka w latach 1921–2001, Kalendarium tragicznych zdarzeń na statkach rybackich w latach 1945–2000*, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 2002, s. 58.

¹⁴ Według danych z lat 1974–1979 w skład floty „Kogi” w 1974 r. wchodziło siedem kutrów typu B-25. W roku następnym liczba ta zmniejszyła się o dwie sztuki, osiągając poziom pięciu jednostek. Do stycznia 1976 r. w skład floty helskiego przedsiębiorstwa wchodziło pięć jednostek typu B-25 (Hel 123, Hel 125, Hel 126, Hel 127 oraz Hel 129). W lutym tego roku do floty PPIUR „Koga” wchodziły

Rysunek 3. Liczba jednostek łowiących metodą burtową wchodzących w skład floty PPIUR „Koga” w latach 1974–1993

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Gospodarka rybna w latach 1974–1993. Materiały do badań*, „Studia i Materiały”, Seria E, nr 40, 45, 47, 48, 49, 50, 52, 53, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1979–1996.

ny z wprowadzaniem do floty PPIUR „Koga” jednostek typu B-25s/A. Kutry te były rozwojową wersją B-25s i weszły do służby w liczbie dziewięciu sztuk na przestrzeni lat 1973–1975, wzmacniając potencjał połowowy przedsiębiorstwa¹⁵. Liczba jednostek typu B-25s/A była stała i do 1990 r. nie uległa zmianie. Całą serię od 15 marca 1991 r. oddano w leasing rybakom indywidualnym¹⁶.

Najliczniejszą klasą kutrów wchodzących w skład floty PPIUR „Koga” były jednostki burtowe typu B-25s. Łącznie w latach 1960–1971 nabyto i wprowadzono do służby 17 burtowców tego typu¹⁷. Na przestrzeni lat 1974–1982 grupa ta była największa i to właśnie ona stanowiła trzon floty łowczej „Kogi” na Morzu Bałtyckim. Wprowadzane do służby na początku lat 60. burtowce B-25s w 1983 r.

cztery jednostki tej klasy. W 1977 r. „Koga” eksploatowała dwa kutry, a w 1978 r. zaledwie jeden (Hel 123). Od czerwca 1979 r. przedsiębiorstwo nie eksploatowało jednostek typu B-25. *Gospodarka rybna w latach 1974–1976...*, s. 118, 203; *Gospodarka rybna w latach 1977–1979...*, s. 88.

¹⁵ W 1973 r. wprowadzono do służby kutry Hel 137, Hel 138, w 1974 r. – Hel 139, Hel 140, Hel 141, a w 1975 r. – Hel 142, Hel 143, Hel 144 oraz Hel 145. W. Błady, *Polska flota...*, s. 75; R. Leszczyński, *Tragedie...*, t. 1, s. 24; D. Duda, B. Wandtke, *Port Hel: przyczynek do 100-letniej historii*, Urząd Morski Gdynia, Gdynia 1993, s. 38.

¹⁶ D. Duda, B. Wandtke, *Port Hel...*, s. 38.

¹⁷ W 1960 r. w skład floty PPIUR „Koga” włączono kutry Hel 104 i Hel 105, w 1963 r. – Hel 108, w 1964 r. – Hel 109, w 1965 r. – Hel 110, Hel 111, w 1971 r. – Hel 136. D. Duda i B. Wandtke w swojej publikacji wskazują, że na przestrzeni lat 1966–1967 przekazano z Przedsiębiorstwa Połowów Dalekomorskich i Usług Rybackich „Dalmor” w Gdyni w sumie 24 kutry typu B-25s, które zasiliły floty państwowych przedsiębiorstw połowiających na Morzu Bałtyckim. Przyczyną takich działań była zmiana polityki połowowej „Dalmoru”. W sumie do „Kogi” trafiło 10 kutrów (Hel 103, Hel 106, Hel 112, Hel 113, Hel 114, Hel 115, Hel 116, Hel 117, Hel 118 oraz Hel 119). *Gospodarka rybna w latach 1977–1979...*, s. 178–179; D. Duda, B. Wandtke, *Port Hel...*, s. 37; W. Błady, *Polska flota...*, s. 63, 66.

w większości przekroczyły wiek 20 lat, a koszty ich utrzymania drastycznie wzrosły, co było bezpośrednią przyczyną rozpoczęcia procesu kasacji.

Do pierwszych zmian w liczbie posiadanych w helskim przedsiębiorstwie kutrów typu B-25s doszło w 1983 r., kiedy wycofano ze służby pierwsze cztery jednostki tej klasy¹⁸. Przez następne trzy lata liczba burtowców nie uległa zmianie. Dopiero w 1987 r. rozpoczęto stopniową kasację, a od 1990 r. oddawanie w leasing i sprzedaż ostatnich kutrów B-25s, które zostały zastąpione przez trawlerzy rufowe typu B-280¹⁹.

W przypadku trawlerów rufowych wchodzących w skład floty PPIUR „Koga” nie zaobserwowano tak dużej dynamiki zmian, jak w przypadku kutrów burtowych. Stałym elementem taboru pływającego przedsiębiorstwa na przestrzeni badanego okresu była eksperymentalna jednostka typu TR-27 – Hel 135 m/t „Sola”, która została przekazana prywatnemu armatorowi dopiero w 1992 r.²⁰

Kolejną realizowaną na dużą skalę modernizacją floty PPIUR „Koga” było wprowadzenie do służby trawlerów rufowych typu B-410. Jednostki te implemmentowano na przestrzeni lat 1976–1979 i ostatecznie grupa ta składała się z sześciu kutrów²¹. Ich zadaniem było zastąpienie w państwowych flotach starszejących się kompozytowych burtowców typu B-12 oraz B-25. Kutry te były pierwszymi seryjnie budowanymi rufowymi trawlerami bałtyckimi²². Ich liczba

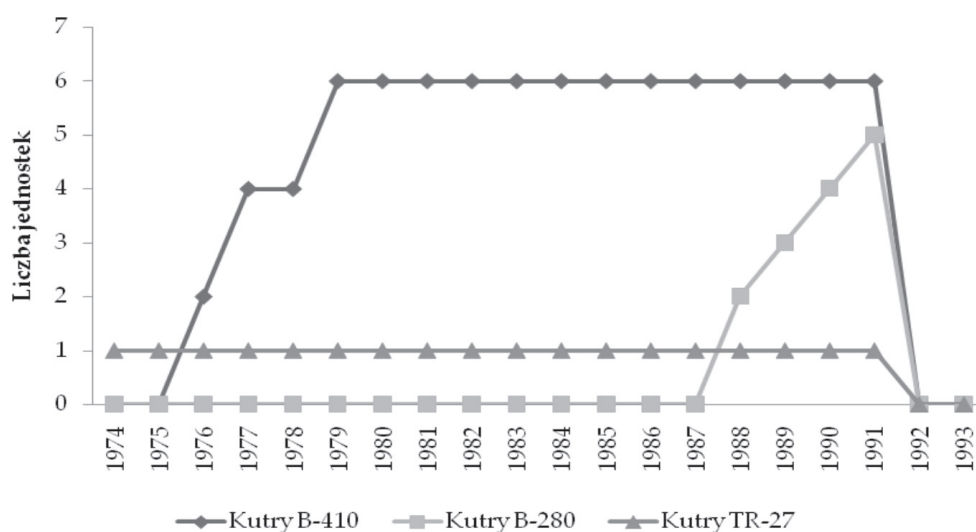
¹⁸ W 1983 r. wycofano ze służby kutry: Hel 104, Hel 106, Hel 112 oraz Hel 113. *Gospodarka rybna w latach 1983–1985. Materiały do badań*, red. W. Borowski, P. Bykowski, D. Dutkiewicz i in., „Studia i Materiały”, Seria E, nr 49, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1990, s. 194.

¹⁹ W dokumentacji pojawiają się spore rozbieżności dotyczące liczby kutrów typu B-25s wchodzących w skład floty „Kogi”. Według informacji zawartych w *Gospodarce rybnej... „Koga” w latach 1986–1991* posiadała następującą liczbę kutrów typu B-25s: w 1986 r. – 13 jednostek, w 1987 r. – 10 jednostek, w 1988 r. – 8 jednostek, w 1989 r. – 6 jednostek, w 1990 r. – 5 jednostek, w 1991 r. – 0 jednostek. Według informacji zawartych w Archiwum Firmowym „Kogi” przedsiębiorstwo operowało następującą liczbą kutrów opisywanego typu: w 1986 r. – 13 jednostek, w 1987 r. – 12 jednostek, w 1988 r. – 10 jednostek, w 1989 r. – 8 jednostek, w 1990 r. – 0 jednostek. *Gospodarka rybna w latach 1986–1989...*, s. 4; AF PPIUR „Koga”, *Sprawozdania z eksploatacji kutrów (zestawienie ilości i wartości połowów kutrów oraz czasu połowów i przestoju w dniach) za lata 1987, 1988, 1990, 1991*; *Gospodarka rybna w latach 1990–1992. Materiały do badań*, red. J. Grzenia, M. Gustowska, E. Makowiecka i in., „Studia i Materiały”, Seria E, nr 50, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1994, s. 27; S. Szostak, Z. Russek, *Analiza ekonomiczno-finansowa Przedsiębiorstwa Połowów i Usług Rybackich „Koga” w Helu za lata 1988–1990 i pierwsze półrocze 1991 r.* [w:] *Opinia o prywatyzacji Przedsiębiorstwa Połowów i Usług Rybackich „Koga” Hel*, red. Z. Russek, Stowarzyszenie Rozwoju Rybołówstwa w Gdyni, Gdynia 1991, s. 7.

²⁰ W. Blady stwierdza, że jednostka TR-27 weszła w sierpniu 1967 r. w skład floty PPIUR „Barka” w Kołobrzegu, otrzymując numer wywoławczy Koł 200. W Biuletynie zawarto informację, iż 9 lutego 1970 r. kuter ten przekazano do PPIUR „Koga” w Helu, nadając mu numer wywoławczy Hel 135. Od tego momentu do 1992 r. armatorem jednostki było helskie przedsiębiorstwo. J. Pietkiewicz, F. Bucki, E. Kordyl i in., *Wstępna prognoza polskiego rybołówstwa na tle aktualnych tendencji rozwojowych rybołówstwa światowego*, „Studia i Materiały”, Seria E, nr 16, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1971, s. 11; W. Blady, *Polska flota...*, s. 66–67; AF PPIUR „Koga”, *Biuletyn Jubileuszowy 1974*, nr 6, s. 21.

²¹ Były to Hel 100, Hel 101, Hel 102, Hel 128, Hel 130 oraz Hel 131. W. Blady, *Polska flota...*, s. 80; M. Kubicki, *Modernizacja floty PPIUR „Koga” w Helu. Wprowadzenie do służby trawlerów rufowych typu B-410 w latach 1974–1980*, „Zapiski Puckie” 2016, nr 15, s. 136–137.

²² Łącznie Stocznia „Ustka” wybudowała 65 kutrów typu B-410. W. Blady, *Polska flota...*, s. 77.

Rysunek 4. Liczba jednostek łowiących metodą rufową wchodzących w skład floty PPIUR „Koga” w latach 1974–1993

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Gospodarka rybna w latach 1974–1993. Materiały do badań*, „Studia i Materiały”, Seria E, nr 40, 45, 47, 48, 49, 50, 52, 53, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1979–1996.

we flocie „Kogi” w latach 1979–1992 nie ulegała wahaniom. Dopiero likwidacja Wydziału Połowów w 1992 r. i oddanie pięciu jednostek w leasing rybakom indywidualnym zakończyła służbę kutrów tej serii w przedsiębiorstwie²³.

Ostatnie zmiany struktury floty połowowej PPIUR „Koga” przypadły na koniec lat 80. ubiegłego wieku, kiedy to w latach 1988–1991 wprowadzono do służby pięć trawlerów typu B-280²⁴. Docelowo jednostki te miały zastąpić wysłużone burtowce typu B-25s oraz wprowadzone później B-25s/A. W obu wypadkach doszło do wycofania ze służby kutrów, lecz wyzbycie się przez „Kogę” ostatnich burtowców wymuszone było przez postępującą prywatyzację przedsiębiorstwa. Jednostkom typu B-280 nie była dana zbyt długa służba pod znakiem armatorskim „Kogi”. W 1992 r., zgodnie z ustalonym wcześniej planem prywatyzacji, przedsiębiorstwo wyzbyło się wszystkich kutrów, w tym

²³ Spośród kutrów należących do PPIUR „Koga” w Helu 13 lutego 1992 r. utracono w wyniku wypadku kuter Hel 128. R. Leszczyński, *Tragedie rybackiego morza*, t. 3, Fundacja Promocji Przemysłu Okrętowego i Gospodarki Morskiej, Gdańsk 2006, s. 405–406.

²⁴ W. Blady pisze, że w 1988 r. „Koga” otrzymała pierwsze dwie jednostki typu B-280 – Hel 150, Hel 151, w 1989 r. – Hel 152, w 1990 r. – Hel 153 oraz w 1991 r. – Hel 154. W. Blady, *Polska flota...*, s. 83.

tych najnowszych²⁵. Dwa z helskiej serii pozostały w kraju, a trzy zostały sprzedane do Namibii²⁶.

3. Połowy PPIUR „Koga” w latach 1974–1993 ze szczególnym uwzględnieniem wydajności połowowej przypadającej na każdego rybaka

Zaprezentowany proces modernizacji floty PPIUR „Koga” w Helu miał także swoje odzwierciedlenie w realnych wynikach połowowych przedsiębiorstwa. Na podstawie danych zawartych na rysunku 5 można zaobserwować wpływ wprowadzenia do służby poszczególnych kutrów na ilość pozyskanego surowca, tj. złowionych ryb. Proces ten był widoczny w latach 1974–1981, lecz w późniejszym okresie modernizacja floty przestała oddziaływać na wyniki połowowe.

W 1974 r. kutry „Kogi” pozyskały 19 911 ton surowca i wynik ten był najniższy spośród pięciu państwowych przedsiębiorstw bałtyckich²⁷. Rok 1975 cechował się wzrostem połowów o 13,82%, co było ściśle związane z wprowadzeniem do służby kutrów typu B-25s/A²⁸. W 1976 r. połowy helskiego przedsiębiorstwa wzrosły o zaledwie 1,73% względem poprzedniego roku²⁹. Mimo prowadzonego w okresie 1976–1979 procesu modernizacji floty kutrowej „Kogi” do pierwszej zapaści połowów doszło w 1977 r., kiedy ich łączna wielkość spadła o 25,26% względem roku poprzedniego³⁰. W 1978 r. helskie przedsiębiorstwo złowiło o 8,68% więcej surowca

²⁵ Plan prywatyzacji PPIUR „Koga” Hel, stworzony przez Zdzisława Russka, zakładał szereg działań, które miały zapewnić przedsiębiorstwu płynne przejście od centralnego planowania do swobodnego konkurowania z podmiotami prywatnymi na wolnym rynku. Ze względu na wysoki koszt utrzymania zdecydowano, że najpilniej należy zredukować lub wyzbyć się w całości floty kutrowej należącej do przedsiębiorstwa. Pierwszym etapem było przekazanie w dzierżawę w styczniu 1991 r. Armatorskiego Ośrodka Remontowego i powołanie „Helmor” Sp. z o.o. zajmującej się remontami i obsługą techniczną „Kogi”. Następnie wycofano ze służby kutry burtowe typu B-25s oraz B-25s/A, przekazując je w ręce szypców i mechaników przedsiębiorstwa. W marcu 1991 r. powołano do życia przedsiębiorstwo „Baltfish” Sp. z o.o., które miało w przyszłości przejąć 12 pozostałych kutrów (1 kuter typu TR-27, 6 kutrów typu B-410 oraz 5 kutrów typu B-280). Ostatecznie do przejęcia nie doszło i jednostki te od połowy 1992 r. w liczbie 8 kutrów przekazano rybakom indywidualnym, a 3 kutry sprzedano. *Opinia o prywatyzacji Przedsiębiorstwa Połowów i Usług Rybackich „Koga” Hel*, red. Z. Russek, Stowarzyszenie Rozwoju Rybołówstwa w Gdyni, Gdynia 1991, s. 9.

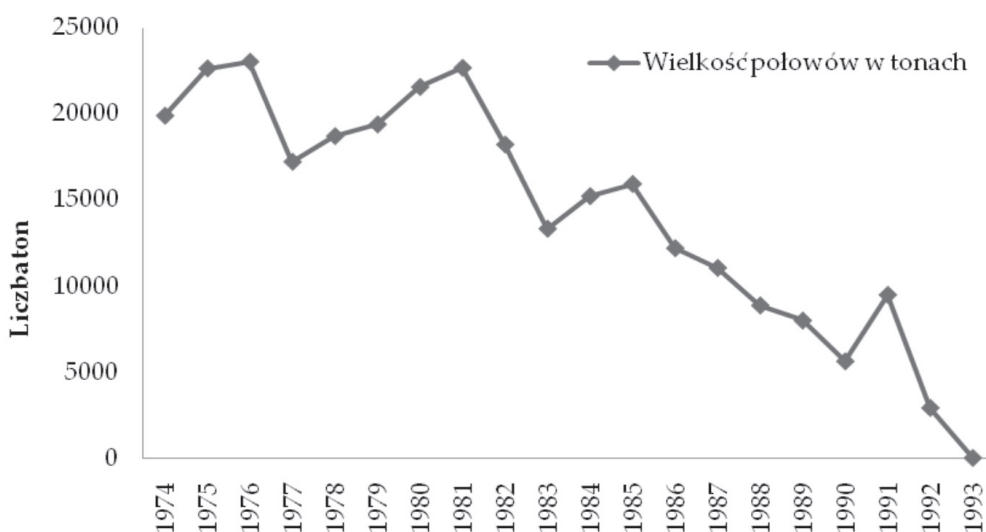
²⁶ Dokumenty mówią o przybyciu kutrów Hel 153 oraz Hel 154 do Namibii. W kraju w prywatnych rękach pozostały Hel 150 i Hel 152. Nie udało się ustalić dalszych losów kutra Hel 151. AF PPIUR „Koga”, *Sprzedaż Hel-153, Hel-154, Dokument przetargowy z 1993 roku; Fax no. 17/19 wystawiony przez Karibib Fisheries Limited z siedzibą w Walvis Bay z dnia 03.12.1993*; AF PPIUR „Koga”, *Sprzedaż Hel-153, Hel-154, Memorandum of Agreement z dnia 13 września 1993 roku*.

²⁷ *Gospodarka rybna w latach 1974–1976...*, s. 143.

²⁸ W 1975 r. „Koga” pozyskała łącznie 22 633 ton surowca. Tamże.

²⁹ W 1976 r. kutry „Kogi” złowiły 23 055 ton surowca. Tamże.

³⁰ W 1977 r. „Koga” pozyskała łącznie 17 231 ton surowca. Zgodnie z informacjami zawartymi w „Biuletynie Jubileuszowym” duży wpływ na spadek połowów „Kogi” na Morzu Bałtyckim miało wprowadzenie polskiej wyłącznej strefy ekonomicznej, która ograniczyła krajowe połowy poza nią. AF

Rysunek 5. Wielkość połowów pozyskanych przez flotę kutrową PPiUR „Koga” w Helu w latach 1974–1993 [tony]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Gospodarka rybna w latach 1974-1993. Materiały do badań*, „Studia i Materiały”, Seria E, nr 40, 45, 47, 48, 49, 50, 52, 53, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1979–1996.

niż w roku poprzednim³¹. Rok 1979 „Koga” zamknęła dalszym wzrostem wyników połowowych o 3,63%³².

W 1980 r. helskie kutry uzyskały o 11,22% więcej surowca niż rok wcześniej³³. W kolejnym 1981 r. „Koga” pozyskała o 5,16% więcej ryby³⁴. W 1982 r. przedsiębiorstwo uzyskało aż o 20,41% mniej surowca niż w poprzednim okresie³⁵. Wysokie wyniki połowowe osiągnęte w latach 1978–1981 były zasługą obsługi bazowej floty PPiUR „Koga” przez oddelegowany do tego celu trawler przetwórnicy z PPDiUR „Dalmor” w Gdyni³⁶. W 1983 r. doszło do największego zniżenia wyników połowowych przedsiębiorstwa, które spadły o 26,92%³⁷. Rok 1984 przyniósł znacz-

PPiUR „Koga”, *Biuletyn Jubileuszowy*, Hel 1989, s. 9; *Gospodarka rybna w latach 1977–1979...*, s. 111.

³¹ W 1978 r. łącznie kutry „Kogi” odłowiły 18 726 ton surowca. *Gospodarka rybna w latach 1977–1979...*, s. 111.

³² W 1979 r. łącznie kutry „Kogi” złowiły 19 406 ton ryby. *Gospodarka rybna w latach 1979–1981*, red. P. Bykowski, H. Ganowiak, J. Krępa i in., „Studia i Materiały”, Seria E, nr 47, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1986, s. 160; *Gospodarka rybna w latach 1977–1979...*, s. 111.

³³ Łącznie „Koga” w 1980 r. złowiła 21 584 ton surowca. *Gospodarka rybna w latach 1979–1981...*, s. 160.

³⁴ Łącznie „Koga” w 1981 r. złowiła 22 697 ton ryby i był to wynik najwyższy w badanym okresie. *Gospodarka rybna w latach 1981–1983...*, s. 147; *Gospodarka rybna w latach 1979–1981...*, s. 160.

³⁵ Łącznie „Koga” w 1982 r. uzyskała 18 250 ton surowca. *Gospodarka rybna w latach 1981–1983...*, s. 147.

³⁶ Obsługa bazowa polegała na przekazywaniu ryby przez kutry PPiUR „Koga” w morzu na specjalnie oddelegowany do tego celu statek bazę, który przetwarzał na swoim pokładzie surowiec. Procedura ta pozwalała na znaczne skrócenie czasu wyładunków oraz eliminację przelotów jednostek na trasie port – łowisko – port. Dodatkowo surowiec pozyskiwano w wyłącznej strefie ekonomicznej ZSRR oraz Szwecji. AF PPiUR „Koga”, *Biuletyn Jubileuszowy...*, s. 9–10.

³⁷ Łącznie w 1983 r. „Koga” pozyskała zaledwie 13 337 ton surowca. *Gospodarka rybna w latach*

ny wzrost ilości pozyskanego surowca o 14,21%³⁸. W 1985 r. udało się poprawić zeszłoroczny wynik, ale różnica wynosiła tylko 4,67% względem poprzedniego roku³⁹. W 1986 r. wyniki połowowe kutrów „Kogi” obniżyły się o 23,48%⁴⁰. Rok 1987 oznaczał dalsze spadki wyników połowowych, które obniżyły się o kolejne 9,38% względem roku poprzedniego⁴¹. W 1988 r. doszło do dalszej zapaści wyników, które obniżyły się o kolejne 19,74%, tym samym przedsiębiorstwo zeszło poniżej 10 000 ton złowionej ryby w skali roku⁴². Rok 1989 przyniósł kolejny spadek ilości pozyskanego surowca, którego kutry „Kogi” złowiły o 9,90% mniej niż rok wcześniej⁴³. Wskutek przekształceń krajowej gospodarki w kierunku wolnego rynku helskie przedsiębiorstwo nadal kontynuowało połowy, lecz ich łączna suma w 1990 r. była niższa o 29,68% niż rok wcześniej⁴⁴. W 1991 r. wyniki połowowe kutrów wzrosły o 68,78% względem poprzedniego okresu⁴⁵. Rok 1992 był ostatnim, w którym kutry przedsiębiorstwa pływały pod znakiem armatorskim „Kogi”. W roku tym pozyskano o 69,31% mniej surowca niż rok wcześniej⁴⁶.

Zaobserwowany na przestrzeni lat 1985–1993 wydatny spadek wyników połowowych „Kogi” spowodowany był głównie przez obniżającą się drastycznie wydajność biologiczną stada dorsza, który był podstawowym gatunkiem pozyskiwanym przez przedsiębiorstwo⁴⁷. Mimo spadku połowów nadal nie wykorzystywano w pełni przyznanых „Kodze” limitów szprota i śledzia. Taka działalność doprowadziła ostatecznie do sytuacji, w której przedsiębiorstwo pozbawiło się własnej floty, a w związku z tym swobodnego dostępu do surowca.

Przedstawione na rysunku 5 dane wykazują, w jakim stopniu modernizacja floty PPIUR „Koga” miała realny wpływ na wyniki. Skutkiem wprowadzenia

1983–1985..., s. 141; *Gospodarka rybna w latach 1981–1983...*, s. 147.

³⁸ Łącznie „Koga” w 1984 r. pozyskała 15 232 tony surowca. *Gospodarka rybna w latach 1983–1985...*, s. 141.

³⁹ Łącznie „Koga” w 1985 r. pozyskała 15 944 tony surowca. Tamże.

⁴⁰ Łącznie w 1986 r. kutry „Kogi” pozyskały 12 201 ton surowca. *Gospodarka rybna w latach 1986–1989...*, s. 48.

⁴¹ Łącznie w 1987 r. kutry „Kogi” pozyskały 11 056 ton surowca. Tamże.

⁴² Łącznie w 1988 r. „Koga” pozyskała 8873 tony surowca. Tamże.

⁴³ Łącznie w 1989 r. „Koga” pozyskała 7995 ton surowca. Tamże.

⁴⁴ Łącznie w 1990 r. kutry „Kogi” pozyskały 5622 tony surowca. Z. Bruski wskazuje, że od 1990 r. spodziewano się spadku wydajności biologicznej. Z. Bruski, *Węzłowe problemy rozwoju polskiej gospodarki morskiej*, „Studia i Materiały”, Seria E, nr 36, Gdynia 1979, s. 146; *Gospodarka rybna w latach 1990–1992...*, s. 67.

⁴⁵ W 1991 r. łącznie kutry „Kogi” pozyskały 9489 ton surowca. Tamże.

⁴⁶ Przez pierwsze sześć miesięcy 1992 r. kutry „Kogi” pozyskały 2912 ton surowca. Wskutek decyzji komisarza „Kogi” flota została przekazana prywatnym armatorom oraz częściowo sprzedana, a sam Wydział Połowów zlikwidowano. Był to jeden z najpoważniejszych błędów, ponieważ przedsiębiorstwo pozbawiło się tym samym realnego dostępu do surowca, który był konieczny do podtrzymania produkcji. Tamże.

⁴⁷ Z. Russek stwierdza, że wydajność biologiczna stada dorsza w latach 1986–1991 nie ulegała większym wahaniom, jednak limity połowowe tego gatunku były stale ograniczane. Do zmiany sytuacji doszło dopiero na przestrzeni lat 1990–1991, kiedy kutry „Kogi” nie mogły uzyskać nawet średnich wyników połowowych. Z. Russek stwierdza dodatkowo, iż poprawa wydajności biologicznej stada dorsza miała nastąpić dopiero po 1995 r. *Opinia...*, s. 22.

kutrów typu B-25s/A było zawyżenie wyników połowowych w latach 1974–1976. Druga modernizacja polegająca na wprowadzeniu do służby kutrów typu B-410 odzwierciedla się w przyroście wyników połowowych przypadającym na lata 1976–1980. Ostatni proces modernizacji polegający na wejściu do służby trawlerów typu B-280 spowodował wzrost połowów tylko w 1991 r. Katastrofalna kondycja komunistycznej gospodarki oraz niezmiennosc funkcjonowania państwowych przedsiębiorstw odzwierciedlały się w całkowitym braku realnego, długofalowego wpływu kutra typu B-280 na wyniki połowowe.

Jak wynika z danych prezentujących wydajność połowową PPIUR „Koga”, w przeliczeniu na rybaka cechowała się ona w badanym okresie dużą zmiennością⁴⁸. Na przestrzeni lat 1974–1976 widoczna była wzrastająca wydajność, która osiągnęła najwyższy poziom w 1975 oraz 1976 r.⁴⁹ Rok 1977 dla helskiego przedsiębiorstwa oznaczał pierwszy spadek wydajności, która osiągnęła poziom 53 ton⁵⁰. W latach 1978–1981 widoczny był stopniowy wzrost zjawiska, które osiągnęło najwyższy poziom w 1981 r. i wyniósł on 67 ton/rybaka⁵¹. Średni wynik osiągnięty w latach 1982–1983 cechował się kolejnymi spadkami, przy czym w 1983 r. wydajność obniżyła się do poziomu 45 ton/rybaka⁵².

W latach 1984–1985 doszło do widocznego wzrostu wyników, jednak był on związany przede wszystkim ze zmniejszającą się liczbą pracowników Wydziału Połowów⁵³. Lata 1986–1990 cechowały się całkowitym spadkiem wydajności połowowej, która osiągnęła najniższy poziom 31 ton/rybaka w 1990 r.⁵⁴ W 1991 r. doszło do drastycznego wzrostu średniej wydajności w tonach/rybaka, która osiągnęła poziom 79 ton⁵⁵. W 1992 r. PPIUR „Koga”, w ramach procesu prywatyzacji, zrezy-

⁴⁸ Był to łączny wolumen złowionego surowca w tonach podzielony przez liczbę zatrudnionych w przedsiębiorstwie rybaków.

⁴⁹ Łączne zatrudnienie w Wydziale Połowów PPIUR „Koga”: w 1974 r. – 300 osób, w 1975 r. – 314 osób, w 1976 r. – 322 osoby. Mimo spadku wielkości posiadanej floty poziom zatrudnienia ulegał stopniowemu podwyższaniu. *Gospodarka rybna w latach 1974–1976...*, s. 225.

⁵⁰ W 1977 r. liczba zatrudnionych w Wydziale Połowów osiągnęła poziom 322 osób. *Gospodarka rybna w latach 1977–1979...*, s. 221.

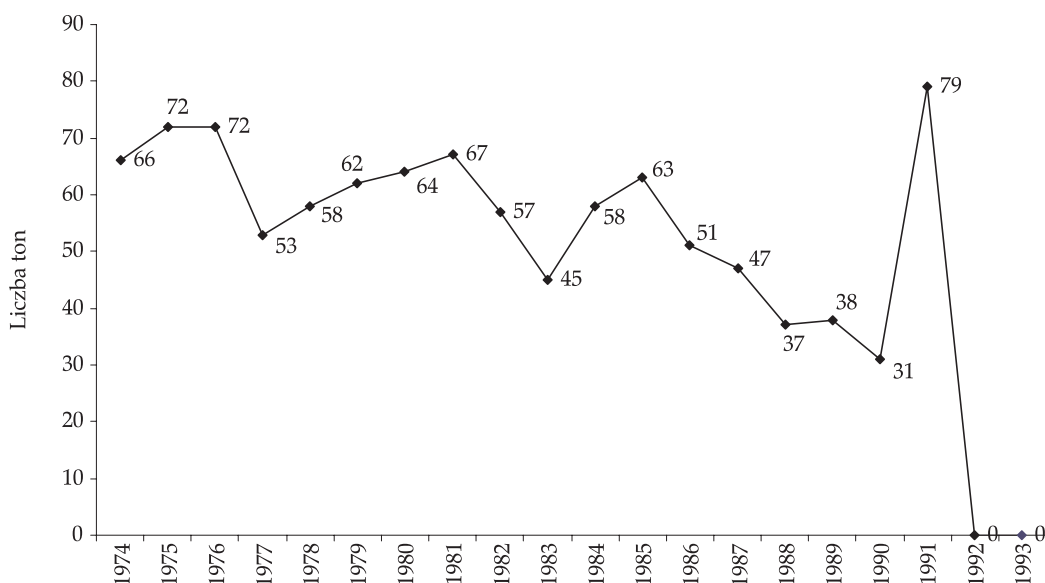
⁵¹ W 1978 r. łączna liczba pracowników Wydziału Połowów wynosiła 322 osoby, w 1979 r. – 313 osób, w 1980 r. – 337 osób, w 1981 r. – 340 osób (był to poziom najwyższy w całym badanym okresie, tj. w latach 1974–1993). Tamże; *Gospodarka rybna w latach 1979–1983...*, s. 347; *Gospodarka rybna w latach 1981–1983...*, s. 315.

⁵² Zatrudnienie w Wydziale Połowów w 1982 r. – 317 osób, w 1983 r. – 294 osoby. *Gospodarka rybna w latach 1981–1983...*, s. 315.

⁵³ Zatrudnienie w Wydziale Połowów w 1984 r. – 264 osoby, w 1985 r. – 254 osoby. Tamże, s. 308.

⁵⁴ Zatrudnienie w Wydziale Połowów w 1986 r. – 240 osób, w 1987 r. – 233 osoby, w 1988 r. – 238 osób, w 1989 r. – 208 osób, w 1990 r. – 180 osób. *Gospodarka rybna w latach 1986–1989...*, s. 115; *Gospodarka rybna w latach 1990–1992...*, s. 94.

⁵⁵ Łączne zatrudnienie w Wydziale Połowów wynosiło 120 osób. W 1991 r. kutry PPIUR „Koga” rozpoczęły masowe połowy szprota, przekazując surowiec głównie na zasadzie kooperacji z bazami na morzu. Takie działania były podstawą drastycznego wzrostu wydajności połowowej, lecz doszło do spadku wartości pozyskanego surowca. Mimo zwiększenia połowów szprota i śledzia nie udało się zwiększyć sprzedaży tych ryb na rynku krajowym. Przyczyną był brak atrakcyjności rynkowej wyrobów proponowanych przez „Kogę” oraz duża konkurencja ze strony producentów zagranicznych. *Gospodarka rybna w latach 1990–1992...*, s. 94; S. Szostak, Z. Russek, *Analiza ekonomiczna...*, s. 2, 7, 15.

Rysunek 6. Łączny wolumen połowów uzyskanych przez jednostki PPIUR „Koga” w Helu w latach 1974–1993 w przeliczeniu na pojedynczego rybaka w skali rocznej w tonach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Gospodarka rybna w latach 1974–1993. Materiały do badań*, „Studia i Materiały”, Seria E, nr 40, 45, 47, 48, 49, 50, 52, 53, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1979–1996.

gnowało z dalszej eksploatacji własnej floty rybackiej, a w zawiązku z tym zlikwidowano Wydział Połowów⁵⁶.

Zakończenie

Zaprezentowane procesy modernizacyjne floty PPIUR „Koga” tylko w początkowej fazie miały wpływ na realne wyniki połowowe przedsiębiorstwa. W początkowym stadium flota, która prowadziła działalność w oparciu o jednostki burtowe, korzystała z wysokiej wydajności bałtyckich łowisk. Wprowadzone w latach 70. jednostki typu B-25s/A oraz trawlerzy rufowe typu B-410 skutecznie przyczyniły się do wzrostu pozyskiwania surowca przez „Kogę” na Morzu Bałtyckim. Kolejne procesy modernizacyjne, w ramach których pod koniec lat 80. wprowadzano trawlerzy rufowe typu B-280, nie przyniosły zamierzonego efektu w postaci ograniczenia kosztów oraz zwiększenia ilości pozyskanego surowca. Na przestrzeni lat 1974–1993 PPIUR „Koga” zmieniło strukturę floty połowowej, odchodząc od kutrów burtowych na rzecz trawlerów rufowych. Widoczna od 1986 r. słabnąca kondycja gospodarki morskiej PRL leżała u podstaw późniejszych wydarzeń, które oznaczały nieuchronne zmiany w strukturze własności polskiej floty kutrowej,

⁵⁶ Mimo rozwiązania w 1992 r. Wydziału Połowów w danych zebranych przez Morski Instytut Rybacki za rok 1993 pojawia się informacja, że „Koga” zatrudniała 6 rybaków. *Gospodarka rybna w latach 1992–1994...*, s. 69.

dokonane na początku lat 90. XX w.⁵⁷ Dodatkowym czynnikiem, ograniczającym w dużym stopniu procesy modernizacyjne, był spadek wydajności biologicznej stada dorsza. „Koga”, opierająca swoją działalność głównie na eksporcie tego gatunku, najdotkliwiej odczuła to zjawisko. W przypadku produkcji przetworów z innych ryb państwowe przedsiębiorstwo nie było dostosowane do konkurencji z zagranicznymi producentami, głównie z powodu bardzo wysokiej jakości ich wyrobów ze śledzia. Ponadto wyzbycie się potencjału połowowego dla PPIUR „Koga” było najgorszym posunięciem, które spowodowało braki w dostawach surowca, a w konsekwencji zatrzymanie produkcji. Mimo poniesionych nakładów inwestycyjnych, których ostatecznym wynikiem było stworzenie nowoczesnej floty kutrowej, helskie przedsiębiorstwo w związku z niesprzyjającą sytuacją ekonomiczną wyzbyło się wszystkich jednostek, a w ostateczności, po burzliwym procesie prywatyzacyjnym, zaprzestało działalności i ogłosiło upadłość.

Literatura

1. 1. Blady W., *Polska flota rybacka w latach 1921–2001, Kalendarium tragicznych zdarzeń na statkach rybackich w latach 1945–2000*, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 2002
2. 2. Bruski Z., *Węzłowe problemy rozwoju polskiej gospodarki morskiej*, „Studia i Materiały”, Seria E, nr 36, Gdynia 1979
3. 3. *Dokumenty wchodzące w skład Archiwum Firmowego Przedsiębiorstwa Połowów i Usług Rybackich „Koga” w Helu*
4. 4. Duda D., Wandtke B., *Port Hel: przyczynek do 100-letniej historii*, Urząd Morski Gdynia, Gdynia 1993
5. 5. *Gospodarka rybna w latach 1974–1976. Materiały do badań*, red. R. Maj, P. Bykowski, D. Dutkiewicz i in., „Studia i Materiały”, Seria E, nr 40, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1979
6. 6. *Gospodarka rybna w latach 1977–1979. Materiały do badań*, „Studia i Materiały”, Seria E, nr 45, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1984
7. 7. *Gospodarka rybna w latach 1979–1981*, red. P. Bykowski, H. Ganowiak, J. Krępa i in., „Studia i Materiały”, Seria E, nr 47, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1986
8. 8. *Gospodarka rybna w latach 1981–1983. Materiały do badań*, red. P. Bykowski, H. Ganowiak, J. Krępa i in., „Studia i Materiały”, Seria E, nr 48, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1987
9. 9. *Gospodarka rybna w latach 1983–1985*, red. W. Borowski, P. Bykowski, D. Dutkiewicz i in., „Studia i Materiały”, Seria E, nr 49, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1990
10. 10. *Gospodarka rybna w latach 1986–1989*, red. J. Grzenia, M. Gustowska, T. Jasińska i in., Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1991
11. 11. *Gospodarka rybna w latach 1990–1992*, red. J. Grzenia, M. Gustowska, E. Makowiecka i in., „Studia i Materiały”, Seria E, nr 50, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1994
12. 12. *Gospodarka rybna w latach 1992–1994*, red. J. Grzenia, M. Gustowska, E. Kuzebski i in., „Studia i Materiały”, Seria E, nr 53, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1996

⁵⁷ S. Szostak wskazuje, że tylko PPIUR „Szkuner” wskutek procesu prywatyzacji nie zrezygnował całkowicie z eksploatacji kutrów i zachował 7 najnowszych jednostek w swojej flocie. Pozwoliło to utrzymać płynność finansową przedsiębiorstwa i nie doprowadzić do upadłości i likwidacji. S. Szostak, *Polskie rybołówstwo...*, s. 8.

13. Kubicki M., *Modernizacja floty PPIUR „Koga” w Helu. Wprowadzenie do służby trawlerów rufowych typu B-410 w latach 1974–1980*, „Zapiski Puckie” 2016, nr 15
14. Leszczyński R., *Tragedie rybackiego morza*, t. 1, Akademia Morska w Gdyni, Fundacja Promocji Przemysłu Okrętowego i Gospodarki Morskiej, Gdynia–Gdańsk 2005
15. Leszczyński R., *Tragedie rybackiego morza*, t. 3, Fundacja Promocji Przemysłu Okrętowego i Gospodarki Morskiej, Gdańsk 2006
16. Lisiecki J., *Założenia współczesnej polityki morskiej PRL i jej realizacja* [w:] *Polityka morska państwa w 40-leciu PRL*, Urząd Gospodarki Morskiej, Zarząd Okręgu Ligi Morskiej w Gdańsku, Gdańsk 1986
17. *Morska Gospodarka Rybna PRL 1945–1985*, red. J. Grzenia, M. Gustowska, Z. Łaszczczyńska i in., Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1989
18. *Opinia o prywatyzacji Przedsiębiorstwa Połowów i Usług Rybackich „Koga” Hel*, red. Z. Russek, Stowarzyszenie Rozwoju Rybołówstwa w Gdyni, Gdynia 1991
19. Pietkiewicz J., Bucki F., Kordyl E. i in., *Wstępna prognoza polskiego rybołówstwa na tle aktualnych tendencji rozwojowych rybołówstwa światowego*, „Studia i Materiały”, Seria E, nr 16, Gdynia 1971
20. Polański Z., Russek Z., *Propozycje i warunki przekształceń w polskiej gospodarce rybnej (projekt wstępny)*, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1990
21. Sójka Z., Kasprzyk Z., *Polska polityka morska*, Wydawnictwo Morskie, Gdańsk 1986
22. Szostak S., *Polskie rybołówstwo w latach 1990–1995*, „Studia i Materiały”, Seria E, nr 54, Morski Instytut Rybacki, Gdynia 1997
23. Szostak S., Russek Z., *Analiza ekonomiczno-finansowa Przedsiębiorstwa Połowów i Usług Rybackich „Koga” w Helu za lata 1988–1990 i pierwsze półrocze 1991 r.* [w:] *Opinia o prywatyzacji Przedsiębiorstwa Połowów i Usług Rybackich „Koga” Hel*, red. Z. Russek, Stowarzyszenie Rozwoju Rybołówstwa w Gdyni, Gdynia 1991

**FLEET MODERNIZATION OF THE HEL-BASED „KOGA” FISHERY
AND FISHING SERVICES COMPANY AND ITS INFLUENCE
ON THE ACTUAL FISHING RESULT OF THE COMPANY
IN THE YEARS 1974–1993**

SUMMARY

The aim of this article is to present the influence, which the modernization of the Hel-based „KOGA” Fishery and Fishing Services Company exerted on its actual quantities of fish caught in the years 1974–1993. Part 1 of the article deals with presenting the total quantity of fish caught by all five Baltic fishing companies. Their noticeable tendency to reduce the total amount of fish caught in the Baltic Sea, during the discussed period, is also reflected in KOGA’s result. Part 2 of the article presents the size of the fleet of the Hel-based Company in the years 1974–1993, along with the share of particular vessels in the fleet. The final part discusses the total fishing result obtained by KOGA in the aforementioned period, as well as fishing efficiency of a single fisherman in tons.

Keywords: fishery, fishing services company, fleet